

РОМАНЧИК Т.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

КОМПЛАЄНС-КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Комплаєнс – дефініція нова не тільки для української науки. У країнах розвинених економічних відносин ця термінологія застосовується теж відносно недавно. Вважається, що комплаєнс був запропонований наприкінці 80-х років у США. Дуже швидко він був прийнятий в Європі як система передбачення ризиків, та отримав поширення у інших галузях та сферах науки.

Історично комплаєнс передбачався перш за все як система дотримання норм та кодексів поведінки співробітників для попередження та виявлення з їхнього боку злочинної поведінки. На той період це стало вагомим стимулом для організацій у сфері дотримання керівних нормативних вимог щодо забезпечення безпеки ведення підприємницької діяльності. У зарубіжних виданнях наразі комплаєнс розглядається як система контролю за дотриманням відповідних законів и положень о конфіденційності та корпоративних правил [1].

В Україні перші застосування згаданого терміну були пов'язані з діяльністю банківської сфери, де комплаєнс почали ототожнювати з дотриманням вимог законодавства та внутрішніх процедур. Саме так дефініція «комплаєнс» пояснюється у Методичних рекомендаціях щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України. Це перший документ у законодавчих актах України, схвалений Постановою Правління НБУ № 98 від 28.03.2007, де застосовується згадана дефініція, в якому система комплаєнс розглядається як належне дотримання банком законодавства та внутрішніх процедур [2].

Аналіз публікацій стосовно комплаєнс доводить, що автори розглядають его переважно у двох напрямках:

- як систему внутрішнього контролю;
- як метод мінімізації ризиків неетичної поведінки.

У всіх випадках мова йде перш за все про захист економічної безпеки компанії від проявів корупційних дій співробітників та контрагентів, неетичної поведінки, втрати репутації та ін. [3].

Сьогодні в Україні особливого занепокою викликає проблема корупційних проявів у всіх сферах діяльності. Не є виключенням також частини та підрозділи Національної гвардії, де надзвичайно серйозною залишається проблема корупційних проявів під час державних закупівель. За інформацією Служби безпеки України, втрати від корупційних дій під час проведення процедур державних закупівель становили 10 - 15 відсотків (35 - 52,5 млрд гривень) видаткової частини державного бюджету щороку. Значна частина закупівель здійснюється поза межами державного контролю за неконкурентною процедурою (в одного постачальника). [4]. Зазначене призводить до значних збитків у діяльності державного сектору економіки та неефективного управління державним майном, викликає невдоволення широких мас процесами державного забезпечення та сумлінності фінансової діяльності формувань НГУ.

Вагомим чинником регулювання антикорупційної політики у економічній діяльності підрозділів НГУ може стати впровадження системи комплаєнс. Безсумнісно, комплаєнс, перш за все, є системою захисту економічних інтересів бізнес-структур, коли результати їх діяльності напряму залежать від якості процесів, що в них відбуваються. Підрозділи НГУ знаходяться на державному забезпеченні. Їм не загрожує банкрутство, вони не несуть економічних втрат, але поширення корупційних дій, заключення невдалих контрактів, слабко зважена політика у сфері державних закупівель загрожують національним інтересам і національній безпеці України, впливають на стабільність у суспільстві, завдають вагомих втрат державному бюджету країни.

Комплаєнс означає підпорядкування вимогам чинного законодавства, у тому числі боротьбу з порушеннями закону. Це система контролю та управління факторами, здатними причинити збиток діловій репутації закладу.

Діяльність державних підприємств є непрозорою, громадськість не має змоги отримати інформацію про мету та підстави їх утворення, про економічний ефект від їх діяльності, про надане державою майно та фінансові зобов'язання і результати діяльності цих підприємств.

Впровадження системи комплаєнс-контролю, проведення перевірок службовців та контрагентів на добросовісність дасть змогу знизити рівень корупції в здійсненні економічної діяльності підрозділів НГУ, підвищити рівень довіри населення до влади.

У більш детальному розгляді комплаєнс являє собою систему превентивних заходів шляхом аналізу внутрішніх та зовнішніх контрагентів, спрямовану на запобігання навмисного укладення невігідних контрактів, здатних негативно вплинути на фінансову та іміджеву складову діяльності частин НГУ.

Література:

1. Романчик Т. В. Наукові засади дефініції «економічна безпека» / Т. В. Романчик // Стратегічні перспективи розвитку економічних суб'єктів в нестабільному економічному середовищі : зб. тез I Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., 21-23 березня 2017 р., м. Кременчук. – Кременчук, КрНУ, 2017. – С. 206-210.

2. Постанова Правління Національного банку України «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України» від 28.03.2007 р. № 98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.22315.0>.

3. Романчик Т. В. Фінансова безпека підприємства як складова національної безпеки країни / Т. В. Романчик // Наукове забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України : зб. тез доп. VIII наук.-практ. конф., 30 березня 2017 р. – Харків : НАНГУ, 2017. – С. 39-41.

4. Запобігання корупції, очищення влади та фінансовий контроль у воєнній сфері України : навч. посібник [Електронне видання] / уклад. С. П. Пасіка, О. О. Опанасенко [та ін.] ; заг. ред. В. В. Балабін. – 2-е вид. – Київ : ВІ КНУ, 2016. – 315 с.